

РЭФЕРАТ

Аб'ём дыпломнай работы – 54 старонкі, 25 крыніц.

Ключавыя словы: гістарычная дыялекталогія, мова твораў XVIII ст., «звярыныя гратэскі», «Камедыя» К.Марашэўскага, «Вакханалія», смаленскія камедыі.

Аб'ект даследавання: рукапісы беларускіх сатырычных твораў XVIII стагоддзя з архіваў і бібліятэк Вільнюса і Санкт-Пецярбурга.

Прадмет даследавання – дыялектная аснова мовы сатырычных вершаў і драматургіі XVIII стагоддзя.

Мэта дыпломнай работы: вызначыць гутарковую аснову кожнага з аналізуемых твораў, ацаніць ступень літаратурнай апрацаванасці іх мовы.

Задачы дыпломнай работы:

- звярнуцца да ранейшых даследаванняў па тэмах, блізкіх да нашай;
- прааналізаваць змест вершаў і драматургіі;
- выявіць фанетычныя рысы тэкстаў і прааналізаваць іх;
- прааналізаваць марфалагічныя рысы вершаў і драматургіі;
- зрабіць высновы адносна дыялектнай асновы твораў XVIII ст. і «літаратурнасці» іх мовы.

Метады даследавання: апісальны метады, супастаўляльны метады, параўнальна-гістарычны метады, статыстычны метады.

Арыгінальнасць і навізна вынікаў даследавання. У. У даследаванні паказваецца, што мова твораў XVIII ст. падвяргалася літаратунай апрацоўцы ў адпаведнасці з густам і здольнасцямі кожнага асобнага аўтара і, такім чынам, з'яўляецца натуральным пераходам ад старабеларускай да сучаснай беларускай літаратурнай мовы.

Тэарэтычнае і практычнае значэнне вынікаў даследавання. Вынікі даследавання адкрываюць магчымасці для папярэдніх даследаваннях канстатавалася наяўнасць гутарковых асаблівасцей ў мове твораў XVIII стагоддзя, але дэталёвае супастаўленне з сучасным арэалам распаўсюджання кожнай асобнай гутаркавай асаблівасці робіцца ўпершынюдалейшага аналізу мовы твораў з пункту гледжання гістарычнай дыялекталогіі. З дапамогай такога аналізу даказваецца, што ўсе разгледжаныя творы прадстаўляюць розныя дыялектныя варыянты менавіта агульнаарэальнай беларускай мовы, нягледзячы на пэўны ўплыў з боку польскай мовы. Вынікі даследавання таксама могуць быць выкарыстаны ў вучэбнай рабоце (пры вывучэнні дысцыпліны «Гісторыя беларускай літаратурнай мовы»).

Дыпломная работа выкананая самастойна і без суаўтараў.

РЕФЕРАТ

Объём дипломной работы – 54 страницы, 25 источников.

Ключевые слова: историческая диалектология, язык произведений XVIII в., «звериные гротески», «Комедия» К.Морошевского, «Вакханалия», смоленские комедии.

Объект исследования: рукописи белорусских сатирических произведений XVIII века из архивов и библиотек Вильнюса и Санкт-Петербурга.

Предмет исследования – диалектная основа языка сатирических стихотворений и драматургии XVIII века.

Цель дипломной работы: определить диалектную основу каждого из анализируемых произведений, оценить степень литературной обработки их языка.

Задачи дипломной работы:

- обратиться к имеющимся исследованиям по темам, близким к нашей;
- проанализировать содержание стихотворений и драматургии;
- выявить фонетические черты текстов и проанализировать их;
- проанализировать морфологические черты стихотворений и драм;
- сделать выводы относительно диалектной основы произведений XVIII в. и «литературности» их языка.

Методы исследования: описательный метод, сопоставительный метод, сравнительно-исторический метод, статистический метод.

Оригинальность и новизна результатов исследования. В предыдущих исследованиях констатировалось наличие разговорных особенностей в языке произведений XVIII века, однако детальное сопоставление с современным ареалом распространения каждой отдельной разговорной особенности производится впервые. В исследовании показывается, что язык произведений XVIII в. подвергался литературной обработке в соответствии со вкусом и способностями каждого отдельного автора и, таким образом, является естественным переходом от старобелорусского к современному белорусскому литературному языку.

Теоретическое и практическое значение результатов исследования. Результаты исследования открывают возможности для дальнейшего анализа языка произведений с точки зрения исторической диалектологии. При помощи такого анализа доказывается, что все рассмотренные произведения написаны на разных вариантах именно общенародного белорусского языка, несмотря на определённое влияние со стороны польского языка. Результаты исследования также могут быть

использованы в учебной работе (при изучении дисциплины «История белорусского литературного языка»).

Исследование выполнено самостоятельно и без соавторов.

SUMMARY

The diploma paper includes 54 pages, 25 sources.

Keywords: the historical dialectology, the language of the XVIII century works, «the animal grotesques», Kayatan Marasheuski's «Comedy», «Baccanalia», the Smolenian comedies.

The object of the research: the manuscripts of Belarusian satirical works of the 18th century from the archives and libraries of Vilnius and St. Petersburg.

Research objective: the dialectal base of the satirical poems and dramas of the 18th century.

The diploma work aim is to determine the dialect basis of each of the analyzed works, evaluate the degree of literary processing of their language/.

The tasks of the thesis:

- to refer to the available researches on the themes that are similar with our one;
- to analyse the contents of the poems and dramas;
- to find the works' phonetic features and analyse them;
- to analyse the works' morphological features;
- to draw conclusions about the dialectal base and the language of the mentioned works.

Methods of research: the descriptive method, the comparative method, the comparative historical method, the statistical method.

Originality and novelty of the research results. In previous studies, the presence of colloquial features in the language of the works of the 18th century was stated, however, a detailed comparison with the modern area of distribution of each individual colloquial feature is being made for the first time. The study shows that the language of the works of the XVIII century was subjected to literary processing in accordance with the taste and abilities of each individual author and, thus, is a natural transition from the old Belarusian to the modern Belarusian literary language.

Theoretical and practical significance. The results of the research open up opportunities for further analysis of the language of works from the point of historical dialectology. With the help of such an analysis, it is proved that all the considered works were written in different versions of the nationwide Belarusian language, despite a certain influence from the Polish language. The results of the study can also be used in academic work (when studying the discipline «History of the Belarusian literary language»).

The research was carried out independently and without co-authors.

